

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: „Програма на ЕС за правата на детето““

COM(2011) 60 окончателен

(2012/С 43/08)

Докладчик: **г-жа ЮО**

На 15 февруари 2011 г. Съветът реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Програма на ЕС за правата на детето“

COM(2011) 60 окончателен.

Специализирана секция „Заетост, социални въпроси и гражданство“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 8 ноември 2011 г.

На 476-ата си пленарна сесия, проведена на 7 и 8 декември 2011 г. (заседание от 7 декември 2011 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 170 гласа „за“, 2 гласа „против“ и 5 гласа „въздържал се“.

1. Резюме и препоръки

1.1 ЕИСК приветства „Програмата на ЕС за правата на детето“ (наричана отгук нататък „съобщението“), публикувана от Комисията на 15 февруари 2011 г. и изразява надежда, че тя ще е отправна точка за пълното прилагане на Конвенцията на ООН за правата на детето и възможно най-пълното интегриране на правата на децата в политиките. Съобщението беше публикувано след четиригодишна подготовка и беше предшествано от съобщение на Комисията, озаглавено „Към стратегия на ЕС за правата на детето“ през юли 2006 г., по което ЕИСК изготви становище ⁽¹⁾.

1.2 Децата са част от населението на ЕС, чието благоденствие и благосъстояние е от първостепенно значение, било то по отношение на общото им положение, качеството им на живот или инвестициите в бъдещето. Детство при оптимални условия, подкрепено от права, осигурява социално-икономическо развитие и дава възможност на ЕС да постигне целите си във всички области. Следва да се подчертае, че идеята да се гледа на децата като на „инвестиция в бъдещето“ трябва да бъде неразривно свързана с концепцията за щастливо детство, като се има предвид, че както за децата, така и за обществото настоящето е също толкова важно, колкото и бъдещето.

1.3 Комитетът отбелязва, че с член 3, параграф 3 от Договора за Европейския съюз се въвежда защита на правата на детето като цел на Европейския съюз и че тази защита е заложена в правно обвързващата Харта на основните права. Хартата се прилага по отношение на действията на всички институции и органи на ЕС и по отношение на държавите-членки при изпълнение на законодателството на ЕС. Ето защо всяко ново предложение за европейско законодателство се оценява от гледна точка на въздействието му върху основните права, включително правата на децата.

1.4 ЕИСК отбелязва скромните и ограничени цели, посочени в съобщението. Европейският съюз е ратифицирал Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания ⁽²⁾, но не и Конвенцията на ООН за правата на детето. ЕС би трябвало да намери начин да се присъедини едностранно към тази Конвенция ⁽³⁾. Държавите-членки следва да представят подробни доклади на всеки две години, които следят състоянието на децата и обхващат не само тяхното икономическо положение, но и всички други фактори, способстващи за тяхното благосъстояние, въз основа на систематично събиране на данни, изследвания и анализи. Това би улеснило създаването на равнището на ЕС на база данни и инструмент за оценка, допълващи наличната информация.

1.5 Комитетът счита, че следва да се използват в по-голяма степен данните и информацията от докладите на правителствата и на организациите на гражданското общество, изготвени за Комитета на ООН за правата на детето, които дават възможност за сравнение между държавите-членки по отношение на техните действия в защита на правата на детето и прилагането на тези права; същевременно различни международни организации като Евростат, ОИСР, Световната банка и др. следва да бъдат насърчавани да събират данни, свързани с правата на детето, и да използват съответните показатели, за да извършват системно съпоставяне и анализи. ЕИСК препоръчва ЕС да работи в тясно сътрудничество със Съвета на Европа, за да бъдат създадени синергии между техните програми ⁽⁴⁾.

⁽²⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/4&format=HTML&aged=1&language=BG&guiLanguage=en>

⁽³⁾ Конвенцията на ООН за правата на детето е отворена за подписване или присъединяване от страна на желаещите държави, противно на Конвенцията за правата на хората с увреждания, в която тази възможност е предвидена за регионални организации. Възможно решение би било едностранната декларация за присъединяване от страна на ЕС, което на практика би могло да има подобен ефект като присъединяването, но без затрудненията, свързани с ратификацията.

⁽⁴⁾ Предстоящата Стратегия за правата на детето за периода 2012-2015 г. на Съвета на Европа и други стратегии в свързани с темата области.

⁽¹⁾ COM(2006) 367 окончателен и ОВ С 325, 30.12.2006 г., стр. 65–70.

1.6 ЕИСК изразява загриженост от факта, че в съобщението отсъства ефективна стратегия за изпълнение или приложение на Програмата, макар че показателите, изготвени от Агенцията на Европейския съюз за основните права, и подробният списък от инструменти за оценка, изготвени за изпълнението на Конвенцията на ООН за правата на детето, биха могли да послужат за добра основа в случая; в крайна сметка наличието на подобна стратегия за изпълнение би предложило гаранция, че стратегията за правата на детето ще бъде приведена в изпълнение и прилагана.

1.7 Необходимо е подходящо участие на децата в подготовката на решения, които ги касаят, както и в оценката на програмите; освен това би било полезно да се измерва тяхната удовлетвореност и да се оценяват мненията им. ЕИСК приветства усилията на ЕС да привлече децата за участие и да подкрепя участието им във всички свързани с тях въпроси. Изключително важно е да се вземат под внимание мненията на професионалните организации и специалистите, работещи с деца.

1.8 ЕИСК препоръчва програмите, които са изготвени с цел да се осигури прилагане и защита на правата на детето, да бъдат в синергия и да си взаимодействат с други програми на ЕС (за образование, младеж, интеграция на ромите, борба с бедността, съобразено с интересите на детето правосъдие, солидарност между поколенията, външни отношения); тези програми следва и видимо да подчертават въпросите, свързани с правата на децата и тяхното благоденствие и благосъстояние. Освен това Комитетът счита за важно да се гарантират правата на децата посредством интегриран подход, в тясно сътрудничество и координация между различните генерални дирекции на Комисията.

1.9 ЕИСК препоръчва прилагането на стратегията „Европа 2020“ да бъде оценявано не на последно място и от гледна точка на правата на детето и неговото благосъстояние по начин, който съответства на целите на стратегията, като същевременно се оставя възможност за отделна оценка на тези цели от гледна точка на дългосрочното планиране (предвид факта, че децата са инвестиция в бъдещето).

1.10 ЕИСК препоръчва ЕС да обръща особено внимание на защитата и прилагането на правата на особено уязвими групи деца (деца, живеещи в бедност, далеч от семействата си, в институции; деца, застрашени или страдащи от насилие или експлоатация; деца, живеещи с увреждания; деца от етнически малцинства или с мигрантски произход; непридружени деца; бежанци; деца, които са избягали от дома си; деца, оставени в страните си на произход от родители мигранти), както на национално, така и на европейско равнище. С оглед на защитата на правата на децата и на правото на неприкосновеност и човешко достойнство, ЕИСК осъжда използването на всякакво насилие срещу деца, включително „дисциплиниращо“ домашно насилие. Във връзка с това Комитетът приканва всички държави-членки да поставят телесното наказание на деца извън закона и повтаря своя призив за назначаване на специален представител.

1.11 Комитетът счита, че е особено важно да се разпространяват и преподават правата на детето заедно със средствата за защита и прилагане на тези права. В допълнение към осигуряването на висококачествена информация за обществеността, трябва да се обръне специално внимание на осведомяването на вземащите решения, практикуващите юристи и други специалисти в свързани с децата области, както и на националните и европейските специалисти и политици. Друг акцент

следва да бъде обучението на хората, работещи с деца и семейства, както и на самите родители и деца, не само за да бъдат запознати с правата на детето, но и за да разбират, че е необходимо децата да не бъдат само „мини-възрастни с мини-права“, а да са носители на правата на човека, само че с по-силна защита, предвид тяхната уязвимост, възраст и положение. Държавите-членки следва да подкрепят семействата по всички възможни начини, тъй като това е в най-висш интерес на детето.

1.12 Макар да се признава, че правата на детето трябва да бъдат разглеждани цялостно и комплексно, а не поотделно, Комитетът препоръчва да се обърне специално внимание на някои въпроси като висококачественото, достъпно и безплатно пред- и следродилно здравеопазване за майките като аспект на общественото здраве и здравето на децата, както и на въпроси, засегнати в съобщението, като правосъдието, съобразено с интересите на детето, включително за непълнолетните правонарушители⁽⁵⁾.

1.13 За да бъде раздавано правосъдие, което не води до отрицателни последици за децата, ЕИСК отправя искане да бъдат въведени мерки за защитено изслушване както на децата жертви на сексуални престъпления, така и на децата, въввлечени в граждански дела за развод на родителите. При снемането на свидетелските показания не трябва да се допуска излагането на детето на допълнителни травми и следователно то трябва да се извършва с помощта на специално обучени експерти и по възможност на „неутрални“ места, различни от седалищата на съда.

1.14 Детската бедност, лишенията, дискриминацията и изолацията са някои от най-сериозните препятствия пред прилагането на правата на детето; ето защо ЕИСК отправя още веднъж препоръката си, посочена в предходни становища, че трябва да се обръща специално внимание на тези области при изпълнението, наблюдението и оценката на програмите, които са в тясна връзка с целите на стратегията „Европа 2020“ за намаляване на бедността и за всички форми на образование. За тази цел трябва да бъдат осигурени подходящи ресурси. Винаги следва да се отдава приоритет на политики и мерки, свързани с детето.

1.15 С оглед на икономическата криза, финансовите ограничения и ограничените ресурси, ЕИСК препоръчва да се обърне специално внимание, за да се следи съществуващите проблеми да не се задълбочават, а настоящите дейности за защита и укрепване на правата на детето да не стават жертва на мерките за съкращаване на разходите.

2. Контекст

2.1 Всички държави-членки на ЕС са ратифицирали Конвенцията на ООН за правата на детето⁽⁶⁾ (наричана оттук насетне „Конвенцията“) и в повечето от тези страни тя се е превърнала в неразделна част от националното законодателство; поради това прилагането ѝ е задължително. Това е най-ратифицираната конвенция за права на човека в света; през последните две десетилетия тя промени из основи принципите и практиките по отношение на позицията, правата и ролята на децата.

⁽⁵⁾ ОВ С 110 от 09.5.2006 г., стр. 75.

⁽⁶⁾ <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>.

2.2 Комисията определи децата за ключов приоритет сред стратегическите си цели за периода 2005-2009 г., а през юли 2006 г. публикува отделно съобщение, озаглавено „*Към стратегия на ЕС за правата на детето*“⁽⁷⁾, в което се предвижда изготвянето на всеобхватна стратегия за правата на детето, като същевременно се интегрира защитата и прилагането на правата на детето във всички външни и вътрешни политики на ЕС и се подкрепя работата на държавите-членки в тази област.

2.3 ЕИСК призова за всеобхватна, комплексна и цялостна стратегия на ЕС за пълноценно и ефикасно гарантиране на прилагането на правата на децата в съответствие с Конвенцията във външните и вътрешните политики на ЕС, както и в контекста на дейностите на държавите-членки в изпълнение на стратегията за правата на детето⁽⁸⁾.

2.4 В публикуваното от ЕИСК през 2006 г. становище се посочва, че използваният в политиките на ЕС подход спрямо правата на детето следва да се основава на Конвенцията и на двата ѝ незадължителни протокола, както и на свързаните с темата Цели на хилядолетието за развитие⁽⁹⁾ и Европейската конвенция за правата на човека. ЕИСК неотдавна публикува няколко становища, разглеждащи различни аспекти на правата на детето⁽¹⁰⁾.

2.5 С влизането в сила на Договора от Лисабон на 1 декември 2009 г. Хартата на основните права на ЕС, в чийто член 24 е посочен принципът на защита и утвърждаване на правата на детето, стана правно обвързващ документ. За пръв път в историята на ЕС се прави изрично позоваване на защитата на правата на детето⁽¹¹⁾ в член 3 от Договора за Европейския съюз. „Защитата и утвърждаването на правата на детето е една от целите на Европейския съюз. Всички политики и действия с въздействие върху децата трябва да бъдат изготвяни, изпълнявани и следени в съответствие с висшия интерес на детето.“⁽¹²⁾

2.6 Открихме следните четири общи теми в програмите за правата на детето, изготвени от ЕС, Съвета на Европа и ООН: бедността и социалната изолация, децата като жертви на насилие, особено уязвимите групи деца и необходимостта от активно привличане на децата за участие, консултация и изслушване по въпроси, които ги касаят. Друга обща тема между ЕС и Съвета на Европа е съобразеното с интересите на детето правосъдие и семейните политики.

2.7 В свое становище⁽¹³⁾ от юни 2010 г. Комитетът на регионите подчертава, че правата на децата трябва да бъдат прилагани хоризонтално, за да се обхване цялата проблематика. Това изисква многостранен подход с включване на свързаните с децата въпроси във всички европейски и национални политики.

2.8 Комисията създаде Европейски форум за правата на децата, в който участват организации на гражданското общество; бяха проведени пет издания на този форум и на тях бе изразена позиция по изготвяната по това време стратегия. В допълнение бяха проведени две проучвания за това доколко децата са запознати със своите права и какви са възгледите им по този въпрос; резултатите от тези проучвания бяха използвани при подготовката на Програмата⁽¹⁴⁾. Съобщението се позовава също и на правата на детето, формулирани от Съвета на Европа, като обръща специално внимание на насилието над децата, на усилията за осигуряване на правосъдие, съобразено с интересите на детето, както и на съответните препоръки и конвенции.

2.9 Групата за действия за права на детето (CRAG)⁽¹⁵⁾ е важна група, обединяваща организации на гражданското общество. CRAG е неформално обединение на неправителствени организации, чиято цел е да си сътрудничат при проследяването и изпълнението на съобщението на Европейската комисия, озаглавено „*Към стратегия на ЕС за правата на детето*“.

2.10 През пролетта на 2011 г. беше създадено неформално междупартийно европейско парламентарно обединение за правата на детето, което си постави за приоритет прилагането на координиран и последователен подход по въпроси, свързани с детето, и по-специално с правата на детето⁽¹⁶⁾.

3. Права на детето в ЕС

3.1 ЕИСК приветства първия Доклад на Европейската комисия относно прилагането на Хартата на основните права на ЕС⁽¹⁷⁾, публикуван на 31 март 2011 г., който разглежда шестте дяла („Достойнство“, „Свободи“, „Равенство“, „Солидарност“, „Гражданство“, „Правосъдие“) на Хартата с отделен раздел за правата на детето в дял „Равенство“. С Хартата на основните права ЕС поема твърд ангажимент за прилагане на правата на детето, като се гарантира правото на децата на живот, закрила, развитие и активно участие.

⁽¹³⁾ ОВ С 267, 1.10.2010 г., стр. 46-51.

⁽¹⁴⁾ Евробарометър: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_235_en.pdf.

⁽¹⁵⁾ Членове на групата са: Terre des Hommes, World Vision, Европейската фондация за безпризорни деца по цял свят, Спасете децата, Европейската детска мрежа (Euronet), Eurochild, Plan International, SOS-Киндердорф Интернационал, <http://www.eph.org/a/2610>.

⁽¹⁶⁾ <http://www.eurochild.org/>. (http://www.eurochild.org/index.php?id=208&tx_ttnews%5Btt_news%5D=1819&tx_ttnews%5BbackPid%5D=185&cHash=cc6d4444ebae436b2a844a082a0ea2a8).

⁽¹⁷⁾ http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/charter-applic-report-2010_EN.pdf.

⁽⁷⁾ COM (2006) 367 окончателен.

⁽⁸⁾ ОВ С 325, 30.12.2006 г., стр. 65-70.

⁽⁹⁾ Общо събрание на ООН, Декларация на ООН за хилядолетието, 8 септември 2000 г.

⁽¹⁰⁾ ОВ С 48, 15.2.2011 г., стр. 138-144, ОВ С 44, 11.2.2011 г., стр. 34-39, ОВ С 339, 14.12.2010 г., стр. 1-6, ОВ С 317, 23.12.2009 г., стр. 43-48.

⁽¹¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:BG:PDF>.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/rights-child/index_en.htm.

3.2 ЕИСК със задоволство отбелязва, че Агенцията на Европейския съюз за основните права, след обширни консултации със специалисти и организации на гражданското общество, определи показатели за измерване на прилагането на правата на детето⁽¹⁸⁾ и изготви проучване с информация за благосъстоянието на децата, живеещи в ЕС; това проучване, обаче, включва данни единствено за материалните условия и благоденствието и не съдържа съставни показатели за измерване на практическото прилагане и степента на качеството на живот и закрила на детето⁽¹⁹⁾.

3.3 Комитетът подчертава, че само чрез хоризонтално партньорство може успешно да се отстояват и прилагат ефективно правата на детето; в подобно партньорство държавите-членки, различните равнища на управление, националните и международните НПО, заедно с организациите на гражданското общество, форумите за изява на различни интереси като тези на децата и организациите, които ги представляват, и социалните партньори като работодателите, синдикатите и операторите от деловите среди, работят заедно, за да постигнат определени цели.

3.4 Макар и съобщението да засяга въпросите за детската бедност и различните групи особено уязвими деца, то не е съсредоточено върху тези теми въпреки същественото им значение за настоящото благосъстояние на децата и за успешния им бъдещ преход към зряла възраст и интеграция, не на последно място в контекста на добре известните демографски проблеми, пред които е изправена Европа. Във връзка с това трябва да се обърне специално внимание и на предотвратяването на всякакви форми на полово дискриминация сред децата.

3.5 Икономическата криза е рисков фактор за благоденствието и благосъстоянието на децата и има широкоспектърно отражение върху тях, особено върху онези, които живеят в трудни условия. В повечето случаи служителите и специалистите, работещи с деца, също се сблъскват с трудности и все повече основни услуги или липсват, или са достъпни само в много ограничена степен.

3.6 Във външните си отношения ЕС придава голямо значение на специфични въпроси от значение за отстояването и прилагането на правата на детето. Тези въпроси включват трансгранично настойничество, изчезнали деца, деца мигранти, непридружени деца, задържани незаконно пребиваващи деца мигранти или експлоатирани деца и деца, жертви на сексуална злоупотреба или секс туризъм⁽²⁰⁾. Той обаче не се занимава с все по-сериозния проблем, свързан с децата, които са оставени от своите родители мигранти в страните си на произход. За такива деца липсва на надзор, докато родителите работят в държава-членка на ЕС, е сериозен проблем, както в случая, когато родителите не могат да вземат своите деца със себе си поради липса на подходящи условия; в тази ситуация дори когато за работата на родителите има търсене в друга страна и те плащат данъци и вноски там, децата им нямат права и са изложени на сериозни рискове.

⁽¹⁸⁾ http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/FRA-report-rights-child-conference2010_EN.pdf.

⁽¹⁹⁾ http://www.tarki.hu/en/research/childpoverty/tarki_dwb_mainreport_online.pdf.

⁽²⁰⁾ Становище на ЕИСК относно „Закрила на деца, изложени на риск от пътуващи извършители на сексуални престъпления“, ОВ С 317, 23.12.2009 г., стр. 43–48.

3.7 ЕИСК счита за особено важно, че е формулирана първа препоръка за връзката между правата на детето и бизнеса⁽²¹⁾, по-специално с поставеното от УНИЦЕФ, Глобалния договор на ООН и „Спасете децата“ начало на процес за разработване на принципи и насоки, които да помогнат на бизнеса да защитава и подкрепя правата на детето. Освен че предлага възможност за утвърдителни действия, този процес насочва вниманието към потенциалните отрицателни последици, по-специално по отношение на рекламите (подтикваща децата към консумацията на вредни за физическото и психическото здраве продукти, към прояви на насилие, поемане на рискове или еротично-порнографско поведение), моделите на потребление, включително здравето и храненето, туризма, детския труд и дискриминацията. Всички сектори играят ключова роля в тази сфера и поради това следва да работят в тясно сътрудничество с правителствените и неправителствените организации, организациите на гражданското общество, бизнеса и синдикатите, за да постигнат тези цели, както в Европейския съюз, така и в държавите-членки.

3.8 ЕИСК счита, че макар и повечето свързани с децата програми да влизат в националните правомощия, в много области (напр. ранното детство, професионалното обучение, преждевременното напускане на училище, изчезналите деца) има все по-голям брой препоръки и дейности на равнището на ЕС. Те оказват влияние върху националните политики, но често не е ясна степента на това влияние върху изпълнението на национално равнище.

3.9 В редица програми на ЕС (напр. за младежта, образованието, ученето през целия живот, интеграцията на ромите, борбата с бедността, солидарността между поколенията, равновесието между професионалния и личния живот, външните отношения и др.) възможностите за защита и прилагане на правата на детето следва да се ползват с приоритет, с акцент върху различните групи особено уязвими деца, включително деца, оставени в страните им на произход от родители, работещи в чужбина.

3.10 В преходно становище⁽²²⁾ ЕИСК прикани Комисията да назначи специален представител по въпросите на насилието срещу деца със задачата да защитава техните права и призова държавите да забранят всички форми на насилие срещу деца. По този повод ЕИСК изразява съжаление, че Комисията не заема позиция срещу телесното наказание на деца. Телесното наказание нарушава правото на децата да не бъдат бити. Децата, които са бити, се научават на свой ред да използват насилие. С оглед на защитата на правата на децата и на правото на неприкосновеност и човешко достойнство, ЕИСК осъжда използването на всякакво насилие срещу деца, включително „дисциплиниращо“ домашно насилие. Във връзка с това ЕИСК приканва всички държави-членки да поставят телесното наказание на деца извън закона и повтаря своя призив за назначаване на специален представител и за полагане на усилия от страна на Европейската комисия и на държавите-членки за премахване на телесното наказание на деца в целия ЕС.

⁽²¹⁾ Инициатива за правата на децата и бизнес принципите.

⁽²²⁾ ОВ С 325, 30.12.2006 г., стр. 65–70.

3.11 Комитетът изразява съгласие, че изслушването на децата, консултирането с тях и привличането им за участие във връзка с всички въпроси, които ги засягат, осигурява прилагането на техните права, подготвяйки ги за активно гражданство. За да се случи това е важно да се осигуряват съобразени с децата версии на документите, да се издават брошури и да се създават и управляват интернет сайтове или раздели в тях, написани на достъпен език в съответствие с планираното от Генерална дирекция „Правосъдие“⁽²³⁾.

3.12 За да бъде раздавано правосъдие, което да зачита децата и да не допуска психологическото им увреждане, е необходимо във всички съдебни системи в Европейския съюз да се въведат следните мерки:

- при снемането на свидетелските показания от деца жертви на сексуални престъпления не трябва да се допуска излагането на детето на допълнителни травми и следователно то трябва да се извършва с помощта на специално обучени експерти и по възможност на „неутрални“ места, различни от седалищата на съда;
- при изслушването на децата, въввлечени в граждански дела за развод на родителите, трябва да се спазват горепосочените предпазни мерки и децата да се предпазват от това да бъдат използвани от страна на самите родители и на техните защитници.

3.13 За по-ефективната комуникация във връзка с правата на детето е изключително важна положителната роля на медиите, в това число социалните медии, които трябва да се стремят да достигат до родителите, специалистите и самите деца.

3.14 ЕИСК се застъпва за използването на отворения метод на координация, както и на други възможни механизми, като подход, който се е доказал като гарант, че сътрудничеството между държавите-членки и открояването и използването на най-добрите практики могат да спомогнат за защита и прилагане на правата на детето, като същевременно интегрират свързаните с детето въпроси в други политики.

3.15 Като изтъкнат представител на гражданското общество ЕИСК възнамерява да даде своя принос чрез систематично следене на резултатите и разпространение и укрепване на правата на детето с помощта на своите членове.

3.16 За да се осигури по-ефективно прилагане на законодателството, ЕИСК счита за подходящо и необходимо да се установи още по-тясно сътрудничество и консултации между различни органи на ООН, Комитета за правата на детето, Съвета на Европа и международните организации по въпросите на децата и организациите, представляващи децата, тъй като целите и дейностите на подобни организации са свързани с мащабното и всеобхватно прилагане на правата на детето.

Брюксел, 7 декември 2011 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Staffan NILSSON

⁽²³⁾ Детски кът на адрес www.europra.eu.